

# بررسی جامعه شناختی رابطه شبکه‌های اجتماعی و ارتباطات خانواده در مناطق روستایی شهرستان کاشمر

نرجس ابراهیمی<sup>۱</sup> / حمیدرضا حسینی دانا<sup>۲</sup> / بیتا شاه منصور<sup>۳</sup>

تاریخ دریافت مقاله: بهمن ۱۴۰۱ تاریخ پذیرش نهایی: فروردین ۱۴۰۲

## چکیده

با پدید آمدن شبکه‌های اجتماعی شکل جدیدی از زندگی در فضای مجازی شکل گرفت و روابط میان افراد با شکل سنتی آن تفاوت یافت. شبکه‌های اجتماعی تأثیر غیر قابل انکاری بر روابط اجتماعی برجای گذاشته و به یکی از پر طرفدارترین رسانه‌ها تبدیل شده است. پژوهش حاضر، به تبیین جامعه شناختی تغییرات جاری در ارتباطات خانواده مناطق روستایی شهرستان کاشمر با تکیه بر گرایش خانواده‌ها و زوجین به شبکه‌های اجتماعی مجازی بر اساس نظریه‌های گیدنز، هابرماس، کاستلز و اینگلههارت می‌پردازد. در این مطالعه که به روش پیمایش انجام شد، با کمک رویکردهای نظری درباره شبکه‌های اجتماعی و نیز پژوهش‌های موجود، ابعاد اصلی ارتباطات خانواده در شهرستان کاشمر شناسایی و شاخص‌هایی برای سنجش آن پیشنهاد شد. تعداد ۳۸۶ نفر نمونه به روش نمونه‌گیری تصادفی از بین خانواده‌های مناطق روستایی شهرستان کاشمر به تعداد (۱۶۸۶۶۴) انتخاب شدند. از طریق پرسش‌نامه هدایت شده، اطلاعات جمع‌آوری و با نرم‌افزار SPSS تحلیل شد. یافته‌های تحقیق نشان داد که بین شبکه‌های اجتماعی و ارتباطات خانواده در مؤلفه‌های ارتباط زوجین، کاهش اعتماد، کاهش صمیمیت و متزلزل شدن ارزش‌ها رابطه معنادار وجود دارد. و همچنین تحلیل رگرسیون نشانه آن است که ارتباطات خانواده و تغییرات آن بستگی به استفاده از شبکه‌های اجتماعی دارد.

**واژگان کلیدی:** شبکه‌های اجتماعی مجازی، ارتباطات خانواده، روابط خانوادگی، زوجین.

۱- دانشجوی دکتری علوم ارتباطات، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲- استادیار، گروه مدیریت رسانه، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران، (نویسنده مسئول)، پست الکترونیک: hoseini.dana@damavandiau.ac.ir

۳- استادیار، گروه علوم ارتباطات، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

## مقدمه

ظهور تکنولوژی‌های نوین ارتباطی در عصر حاضر و تحولاتی که در فضای مجازی به وجود آمده است، بسیاری از کارکردهای خانواده را دچار اختلال کرده است. یکی از محورهای مهم آسیب‌شناختی خانواده، بررسی آسیب‌های ناشی از تحولات خانواده است؛ تحولاتی که منشاء بروز دگرگونی‌هایی عمیق و اساسی در نوع روابط و ارزش‌های خانوادگی می‌باشند. بسیاری از این تحولات و دگرگونی‌ها از بیرون بر خانواده تحمیل می‌شود. از زمانی که شبکه‌های اجتماعی مجازی وارد فضای زندگی انسان شده، دغدغه‌ها و نگرانی‌هایی را بر خانواده‌ها تحمیل نموده است.

امروزه همه فعالیت‌های فردی و اجتماعی در حال انتقال به فضاهای مجازی است. برای حضور و فعالیت در فضای مجازی، افراد محدود به مکان نیستند و در هر جا و در هر زمان این حضور میسر است. به طور فزاینده‌ای مدت زمان نسبتاً زیادی از اوقات فراغت افراد صرف این شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌شود و ارتباطات خانوادگی آن‌ها شامل رفتارها، نگرش‌ها، و نظرات و دیدگاه‌های آن‌ها تحت تأثیر این شبکه‌های اجتماعی مجازی تا حد زیادی تغییر کرده است. ارتباط به وسیله شبکه‌های اجتماعی مجازی فراغت را تغییر داده و تأثیر زیادی بر روابط افراد به ویژه روابط زناشویی گذارده است. به عبارت دیگر استفاده روزافزون از این فضا و آشنایی با فرهنگ و مردم دیگر، باعث ایجاد خرده فرهنگ‌های منحرف شده است.

از نکات مورد توجه در گسترش استفاده از فضای مجازی، آسیب‌های اجتماعی ناشی از آن است. همزمان با پیدایش این فضای بی‌زمان و بی‌مکان، آسیب‌ها و تهدیدهای ناشی از آن در خانواده نیز شروع به خودنمایی کرده است و خانواده‌ها به ویژه زوجین که بخشی از کاربران شبکه‌های اجتماعی‌اند از این تأثیر، دور نیستند. با وجود تحولات سریع فضای مجازی و گستردگی آن، پژوهش‌های انجام شده در مورد آثار و پیامدهای گرایش به شبکه‌های اجتماعی مجازی و تغییرات جاری در حوزه خانواده بسیار اندک است. بیشتر پژوهش‌ها از منظر آسیب‌شناختی به مطالعه آثار زیان‌بار جسمی استفاده از فضای مجازی پرداخته‌اند و کم‌تر رویکرد جامعه‌شناختی دارند. همچنین پژوهشی که به بررسی رابطه گرایش به شبکه‌های اجتماعی مجازی و تغییرات جاری در حوزه خانواده و در بین زوجین بپردازد، انجام نشده است با این وجود نتایج پژوهش‌های اندکی که در حوزه تحولات خانواده صورت گرفته قابل توجه است.

با پدید آمدن شبکه‌های اجتماعی شکل جدیدی از زندگی در فضای مجازی شکل گرفت و روابط میان افراد با شکل سنتی آن تفاوت یافت. شبکه‌های اجتماعی تأثیر غیر قابل انکاری بر روابط اجتماعی

برجای گذاشته و به یکی از طرف‌دارترین رسانه‌ها تبدیل شده است که مخاطبان بسیاری به خصوص از قشر جوان دارند. ویژگی‌های تعاملی و ایجاد بستر برای ایجاد روابط اجتماعی از دلایل مورد استقبال واقع شدن شبکه‌های اجتماعی است. شبکه‌های اجتماعی با قابلیت‌هایی که در اختیار کاربران خود قرار می‌دهند به پنج اولویت اول کاربران اینترنت تبدیل شده‌اند. (اسلامی، ۱۳۹۲: ۷)

در بررسی تعاملات افراد در خانواده‌ها باید به دو نهاد اثرگذار خانواده و رسانه توجه شود. یکی از نظریه‌های درخور توجه در زمینه رسانه‌های جمعی، نظریه دوجهانی‌شدن است. عاملی معتقد است مهم‌ترین تغییر ساختاری در خانواده‌ها دوفضایی شدن است. از نظر او امروزه دو جهانی شدن فهم واقعیت‌های فردی و اجتماعی را موجب می‌شود و صنعت ارتباطات باعث توسعه ارتباطات در جهان مجازی و کاهش ارتباطات محسوس و واقعی در جهان واقعی می‌شود. در فضای واقعی فرد و جامعه، تعاملی واقعی و عینی دارند و این نوع ارتباط در دوستی‌ها، همسایگی‌ها و خانواده‌ها پیوندهای روانی و ارزش‌های اخلاقی را معنا می‌بخشد؛ اما در فضای مجازی نسبی‌گرایی اخلاقی و ارزشی وجود دارد که به دلیل وجود خصیصه‌هایی مانند غیرعینی بودن، داشتن قدرت انتخاب زیاد و متفاوت با زندگی روزمره و دیجیتالی بودن است. عاملی معتقد است سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی با ورود به فضای مجازی، قابلیت‌های متفاوت و توان باز تولید بی‌نهایت یافته‌اند. عاملی معتقد است با دوفضایی شدن، تغییرات زیادی در خانواده ایجاد می‌شود، از جمله اینکه در گذشته ارتباط با خارج از خانه حضوری بود؛ اما امروزه در خانه از راه فضای مجازی با فضاهای متنوعی ارتباط برقرار می‌شود. پس فرد ممکن است در یک دقیقه در فضاهای متفاوت اخلاقی و ارزشی حضور داشته باشد. او همچنین معتقد است در فضاهای مجازی با تغییر در روش‌های تعامل پدر و مادر روبه‌رو هستیم. دوفضایی شدن بر ارزش‌های خانواده تأثیرگذار است و تکثر فرهنگی و از بین رفتن هویت‌های جمعی مشترک را موجب می‌شود. تکثر فرهنگی ناشی از دوفضایی شدن، فاصله و تفاوت ارزشی و کم‌رنگ شدن ارزش‌های نهادینه خانواده را سبب می‌شود. در حقیقت فضای مجازی، واقعیت‌های جدیدی وارد زندگی فرد می‌کند که به آن واقعیت، مجازی گفته می‌شود و به دنبال خود ارزش‌های جدیدی را وارد خانواده می‌کند. (عاملی، ۱۳۹۰: ۲۹).

بر اساس نتایج پژوهش (یاراحمدی، زارعی و جعفری، ۱۳۹۸) گسترش شبکه‌های اجتماعی آنلاین، درک پیامدهای دو سوپه بر زندگی زوجی را همانند سایر بسترهای تعاملاتی دور از ذهن نمی‌سازد. از این رو مدیریت پیامدهای منفی حضور در شبکه‌های اجتماعی و تقویت جنبه‌های مثبت آن ضرورت آموزش در این باره را آشکار می‌سازد.

### مبانی نظری شبکه‌های اجتماعی

**چارچوب نظری و مدل مفهومی پژوهش:** نخستین گام برای درک ارتباطات خانواده ارائه چارچوب نظری مناسب در این مورد است. در این تحقیق در بررسی موضوع مورد مطالعه از تئوری‌های تلفیقی بهره گرفته شده است. چرا که با یک نظریه خاص نمی‌توان ارتباطات خانواده و تغییرات آن را براساس استفاده از شبکه‌های اجتماعی را تحلیل کرد. از این رو اساس پژوهش بر نظریه «از جاکندگی گیدنز» در حوزه عکومی. کنش ارتباطی، نظرات هابرماس در زمینه «گفت‌وگو»، «تعامل رسانه‌ای تامسون»، «گفت‌وگوی عمومی وایت» نیز «ویژگی‌های جامعه شبکه‌ای کاستلز» و در زمینه خانواده از «شبکه خانواده الیزابت بات»، «نظریه دگرگونی ارزشی اینگلهارت» و «نظام سرمایه اجتماعی جیمز کلمن» متکی است. (جدول ۱)

**جامعه شبکه‌ای کاستلز:** کاستلز ارجحیت بیشتری برای فضای مجازی نسبت به فضای واقعی قائل شده است. این در حالی است که این دو فضا در یکدیگر تنیده هستند و کنش‌گری اجتماعی و سیاسی به طور توأم در این دو فضا، غیر قابل تفکیک از یکدیگر است. شاید همین بزرگ‌نمایی‌های غیر انطباق با واقعیت سبب شده است که کاستلز در کتاب جدید خود با عنوان «شبکه‌های خشم و امید، جنبش‌های اجتماعی در عصر اینترنت» تا حدی این دیدگاه جبرگرایانه را تعدیل کند. در فاصله زمانی ۱۳ ساله تألیف دو کتاب عصر اطلاعات و کتاب اخیر، او نتوانسته شواهد و دلایل بیشتری برای شبکه‌ای شدن ریخت اجتماعی جوامع بیابد. در کتاب اخیر به تجربیاتی از استفاده فعالان در کشورهای تونس، مصر، اسپانیا و بورس وال استریت از شبکه‌های اجتماعی اشاره کرده که تنها گزاره‌هایی درباره کارکردهای این شبکه‌هاست و برای عمومیت یافتن کارکرد شبکه‌های اجتماعی و تسری آن‌ها به تمام جنبه‌های زندگی شهروندان در سطح جهانی به شواهد بیشتری نیاز دارد. نکته مشترک در نظریات کاستلز از جمله نظریه نکته مشترک در نظریه‌های کاستلز از جمله نظریه‌های: «جامعه شبکه‌ای» و «قدرت ارتباطات» تلاش برای اثبات جهان شمولی این نظریات است. هر چند کاستلز تلاش دارد فاصله خود را با باورهای پارادایم مدرنیسم حفظ کند ولی از این منظر با این پارادایم که در صدد ارائه نظریات جهانشمول است هم‌نوا می‌شود. کاستلز در کتاب قدرت ارتباطات در صدد است اثبات کند قدرت و ضد قدرت در شبکه‌های ارتباطی جهانی نهفته است: «قدرت در وهله اول از طریق معناسازی در

ذهن انسان و به کمک فرایندهای ارتباطی اعمال می‌شود که در شبکه‌های چند رسانه‌ای جهانی / محلی با رویکرد ارتباط جمعی، از جمله ارتباط جمعی خودانگیز، اجرایی می‌شوند.» (کاستلز، ۱۳۹۳: ۷۴۳) با نفوذ روزافزون اینترنت، شکل جدیدی از ارتباطات تعاملی پدید آمده است و به این ترتیب ظرفیت ارسال پیام‌های چند به چند، در زمان حال یا زمانی انتخاب شده و با امکان استفاده از ارتباطات نقطه به نقطه، پخش محدود یا گسترده، با توجه به اهداف و ویژگی‌های معطوف به کنش ارتباطی در نظر گرفته شده، مشخص می‌شوند. این شکل تازه ارتباطات را به لحاظ تاریخی، ارتباطات جمعی خودانگیز<sup>۱</sup> می‌نامیم.» (همان: ۱۴۴).

کاستلز چهار نوع قدرت برای شبکه قائل است: قدرت شبکه‌بندی<sup>۲</sup>، قدرت شبکه<sup>۳</sup>، قدرت شبکه‌ای<sup>۴</sup>، قدرت شبکه‌سازی<sup>۵</sup>، هستند. (کاستلز، ۱۳۹۳ الف، ۱۱۷)

هر چند این تمایز و طبقه‌بندی خلاقانه انجام شده است اما موضوع قدرت و گونه‌های آن آنقدر از پیچیدگی در جامعه برخوردار است که نمی‌توان تبیین این مقوله را تنها به گونه‌های رسانه‌ای محدود کرد.

**نظریه از جاکندگی گیدنز:** اساس گیدنز خواسته از طریق روابط اجتماعی سیر حرکت از سمت مسائل محلی به سوی مسائل جهانی و بسترسازی فرایند جهانی شدن در دنیای مدرنیته را مورد ضرورت و اهتمام قرار دهد. در واقع گیدنز همانند جامعه‌شناسان خلف خود گذار از سمت جهان سنتی به جهان مدرن را بر حسب مفاهیم تمایز و تخصص کارکردی مورد بحث در این مفهوم قرار می‌دهد. وی در این بحث اشاره به دو مکانیسم از جاکندگی می‌کند که این دو مکانیسم‌ها نقش بارزی امروزه در تحول نهادهای اجتماعی مدرن داشته است. این دو مکانیسم شامل نشانه‌های نمادین و نظام‌های تخصصی می‌گردد. گیدنز نشانه‌های نمادین را نوعی وسایل ابزارهای مبادله بدون ویژگی‌های فردی و گروهی در هر برهه زمانی خاص دانسته که در سرتاسر جهان این نشانه‌ها دارای مشروعیت سیاسی است به عنوان مثال پول مهم‌ترین نشانه نمادین در زمان مدرنیته است. پول در جامعه مدرنیته به صورت یک جریان ارتباط نداشته، بلکه دقیقاً ابزاری است که دارای ترکیب فوریت، تعویق یا حضور و غیاب را در زمان و مکان به تعلیق در می‌آورد. خصلت از جاکندگی پول در جامعه مدرن در گسترش بازارهای سرمایه‌داری یا همان بازارهای پولی که به صورت بین‌المللی نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. نظام‌های تخصصی در جامعه مدرن شامل آن دسته از سیستم‌های انجام دادن کار فنی یا مهارت تخصصی است که پهنه‌های وسیعی از محیط‌های مادی و اجتماعی زندگی ما در

4. Networked Power

5. Network-Making Power

1. Mass Self-Communication

2. Networking Power

3. Network Power

انواع دیگر سایت‌ها عضو شود و محتوایی که تولید کرده اعم از متن، صدا و ویدئو را به راحتی منتشر کند. پس تولید رسانه‌ای در فرایندی متفاوت با رسانه‌های سنتی صورت می‌پذیرد و کاربران اینترنتی خود تولیدکننده محتوا در عرصه اینترنت محسوب می‌شوند. از دیدگاه مایفیلد رسانه‌های اجتماعی گروهی از انواع جدید رسانه‌های آنلاین هستند که همه یا تعدادی از ویژگی‌های زیر را دارند: (مایفیلد، ۲۰۰۸)

**نظریه دگرگونی ارزشی اینگلهارت:** مهم‌ترین تلاش در جهت ارائه یک نظریه منسجم تغییر ارزش‌ها مربوط به رونالد اینگلهارت است او در دهه گذشته نظریه‌ای درباره تغییر ارزشی پیشنهاد کرده که بر اساس آن به تغییر ارزش‌ها در مراحل مختلف مدرنیاسیون معتقد است که صنعتی شدن باعث تغییر ارزش‌های سنتی به ارزش‌های سکولار - عقلانی می‌شود.

مطالعه عناصر نوظهور در حوزه خانواده در جامعه ایرانی که همواره خانوادمداری جزء لاینفک آن بوده، ضروری است. از طرف دیگر هریک از گونه‌های ارزش‌های خانوادگی نیاز به زیرساخت خاص خود دارد و عدم وجود زیرساخت مناسب، آسیب‌هایی را به دنبال خواهد داشت. مضاف بر آن ارزش‌های نوظهور عمدتاً در نسل جوان گزارش می‌شود و با توجه به حجم بالای جمعیت جوان و قدرت ایشان به عنوان کارگزار فرهنگی، ضرورت چنین مطالعاتی دوچندان می‌شود.

در بررسی ارزش‌های اجتماعی، فرهنگی اینگلهارت نظریه‌ای در باب تغییر ارزشی مطرح کرده که بر اساس آن، در جوامع صنعتی رسیدن با رسیدن به سطح فزاینده‌ای از احساس امنیت، اولویت‌های ارزشی از توجهات مادی گرایانه درباره اقتصاد، تأکید بیشتر بر آزادی، خوداظهاری و کیفیت زندگی در جوامع فراصنعتی تغییر جهت می‌یابد. او می‌نویسد: "در ابتدا توجه ما معطوف به گذار از ارزش‌های مادی به فرامادی بود. لیکن با ظهور الگوهای متفاوت رفتار سیاسی و اقتصادی مشخص گردید که این تنها یک جنبه از نشانگان گسترده دگرگونی فرهنگی از جمله زوال گرایش‌های مذهبی سنتی و هنجارهای اجتماعی و جنسی متعارف است." (اینگلهارت، ۱۳۷۳)

اینگلهارت زیربنای تغییرات ارزشی را توسعه اقتصادی و رسیدن افراد به سطح فزاینده‌ای از امنیت شامل امنیت فعلی فرد (امنیت اقتصادی) و همچنین امنیتی است که فرد در طول سال‌های شکل‌گیری شخصیت خود (امنیت سازنده) تجربه کرده است. او نشان می‌دهد "توسعه اقتصادی و فناوری، ارضای نیازهای طبیعی نسبت وسیع‌تری از جمعیت، افزایش سطح تحصیلات، تجارب متفاوت گروه‌های سنی مثل فقدان جنگ، گسترش ارتباطات جمعی و افزایش تحرک جغرافیایی، تغییرات ارزشی" را در پی خواهد داشت. (همان: ۱۳۷۳)

عصر حاضر تحت تأثیر قرار می‌دهد. بنابراین در عصر مدرنیته اعتماد و ایمان داشتن به نظام‌هایی که دانش متخصصان را در این عصر انسجام می‌دهد بر بسیاری از فعالیت‌های روزمره ما اثرگذار است، بنابراین ایمان و اعتماد متوجه درستی آن دانش تخصصی است که آن‌ها به کار می‌بندند، دانشی که معمولاً نمی‌توان به گونه کامل آن را باز سنجی کرد. به نظر گیدنز امروزه تمام زندگی ما تحت سیطره نفوذ همین دانش‌های تخصصی است، این دانش به ما این ایمان را می‌دهد تا آنجا که ممکن است خطرات زندگی را تخفیف داده است. بنابراین نظام‌های تخصصی تضمین‌هایی را نه بدون خطر برای فعالیت در عرض زمان و مکان به ما می‌دهد.

**نظریه حوزه عمومی هابر ماس:** به اعتقاد هابرماس در صورت گسترش تعداد افراد یا اشخاصی که حوزه عمومی یا اجتماعی را تشکیل می‌دهند، به عبارت دیگر در صورت گسترده بودن حوزه عمومی، ارتباط و مفاهیم میان آنان مستلزم ابزار معینی برای پراکنش و انتشار عقیده و تأثیرگذاری است. زیرا با توجه به گستردگی حوزه عمومی و افزایش تعداد افراد خصوصی که در کنار هم گرد آمده و با تشکیل اجتماع عرصه فعالیت‌های عمومی را با جدیت و کارایی بیشتری دنبال می‌نمایند، اصلی‌ترین و اساسی‌ترین چیزی که به آن نیاز دارند گسترش و پراکنش ارتباط در میان آنان است؛ به گونه‌ای که میزان تأثیرگذاری و نفوذ ارتباطات و مفاهیم در میان آنان به نحو احسن افزایش یافته و در تمام خلل و فرج یا بسترهای حوزه یاد شده نفوذ نماید. اما خود این گسترش و پراکنش ارتباطات نیز مستلزم وجود ابزار، امکانات و دستگاه‌ها با جبهه خاصی است که همزمان با رشد و پیشرفت علم و تکنولوژی و دانش بشری متفاوت خواهد بود. (نوذری، ۱۳۸۱: ۴۶۷)

با توجه به تعریف هابرماس از حوزه عمومی هنجاری مشخص می‌شود که متغیرهای مستقل اصلی عبارتند از: دسترسی، گفت‌وگو و کنش عمومی دسترسی عام را به چهار مقوله یا شاخص دسترسی به رسانه، دسترسی به اطلاعات، دسترسی افقی (دسترسی به دیگران) و دسترسی عمودی (دسترسی به حاکمان) تقسیم نموده است. (تورنتون، ۱۹۹۶: ۱۱-۱۹)

### اشکال جدید ارتباطی در حوزه عمومی

در سال‌های اخیر در فضای مجازی مفاهیم تولید رسانه‌ای و توزیع رسانه‌ای دچار تغییراتی شده‌اند که متفاوت با مدل رسانه‌های سنتی است. این روزها دستگاه‌های رایانه خطوط اینترنت پرسرعت و نرم‌افزارهای رایانه‌ای متنوع، دوربین‌های دیجیتال، شخصی در دسترس تعداد زیادی از کاربران اینترنتی قرار گرفته، با قیمت پایین و فراگیری بالا است. به این ترتیب هر کاربر اینترنتی به راحتی و در مدت زمان چند دقیقه می‌تواند وبلاگ شخصی ایجاد کند و یا در

### تحقیقات پیشین

بر اساس یافته‌های (عبدالرحمانی، حسین‌پور و بشیری، ۱۳۹۷) محتوای شبکه اجتماعی تلگرام در تبلیغ سبک‌های زندگی غربی، اطلاع‌رسانی نامطلوب، ترویج بی بند و باری، کم‌رنگ کردن ارزش‌های مذهبی و تضعیف نظارت خانوادگی تأثیر داشته است.

(شکرپیگی، ۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «بررسی جامعه‌شناختی رابطه مصرف شبکه‌های اجتماعی مجازی و ظهور تحولات در روابط زناشویی زوجین منطقه ۱ شهر تهران» به این نتیجه رسیده که بین گرایش به شبکه‌های اجتماعی مجازی با ظهور طلاق عاطفی، ناسازگاری هویتی، اباحه‌گری عملی، نارضایتی از زندگی زناشویی و ظهور خانواده‌های کم جمعیت و بدون فرزند رابطه معناداری وجود دارد.

(مک دانیل، دروینو کرونز، ۲۰۱۷) در پژوهشی به این نتیجه رسیده‌اند که رسانه‌های اجتماعی مجازی مسیری یکنواخت برای رفتارهایی که ممکن است به صورت بالقوه به روابط عاشقانه زوجین صدمه بزند، فراهم می‌کند. مثل برقراری ارتباط با یک دوست جایگزین که ممکن است منجر به ایجاد تعارض، شکاف در رابطه و در نهایت طلاق شود.

(راسل و کلیتون، ۲۰۱۴) پژوهشی با عنوان «چرخ سوم: تأثیر استفاده از شبکه اجتماعی تویتر در رابطه با خیانت و طلاق» انجام داده‌اند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که استفاده افراطی از تویتر می‌تواند منجر به افزایش میزان مناقشه در میان همسران شود. چنین شرایطی می‌تواند بسترساز اختلاف میان همسران و جدایی منجر به طلاق شود.

پژوهش (والزوتلا، ۲۰۱۴) نشان می‌دهد که میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، با کیفیت زندگی زناشویی و شادی همسران همبستگی منفی و با تجربه یک رابطه مشکل‌دار و فکر کردن در مورد طلاق همبستگی مثبت دارد.

در پژوهشی که توسط (دیویس، ۲۰۱۲) بر روی نمونه‌ای متشکل از ۷۵ زوج (۴۱۱ نفر) در چارچوب مدل شناختی - اجتماعی (لارس، ۲۰۰۲) انجام شد این نتیجه به دست آمده که بین مصرف رسانه و رضایت زناشویی رابطه‌ی منفی وجود دارد و بین مصرف اینترنت و رضایت زناشویی رابطه‌ی منفی وجود دارد.

برای رسیدن به نتیجه مطلوب در پژوهش فرضیات زیر تدوین شده است.

### فرضیه‌ها

۱- بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و دوام ارتباطات خانواده اهالی شهرستان کاشمر همبستگی وجود دارد.

۲- بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و کاهش صمیمیت خانواده اهالی شهرستان کاشمر همبستگی وجود دارد.

۳- بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و کاهش اعتماد خانواده اهالی شهرستان کاشمر همبستگی وجود دارد.

۴- بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و متزلزل شدن ارزش‌های خانواده اهالی شهرستان کاشمر همبستگی وجود دارد.

### روش‌شناسی پژوهش

در این مرحله از پژوهش به شیوه کمی و با استفاده از چارچوب نظری پدیده مورد نظر برای سنجش از ۵۰ گویه در مقیاس رتبه‌ای لیکرت استفاده و در نهایت تجزیه و تحلیل شد. پرسش‌نامه‌ها که در ۴۰ پرسش‌نامه دریافتی اولیه میزان پایایی گویه‌ها توسط آزمون آلفای کرونباخ ۸۲۷ برآورد شد که نشان از مناسب بودن ابزار پرسش‌نامه داشت. در نهایت ۳۸۶ پرسش‌نامه بدون اشکال در اختیار محقق قرار گرفت. و برای تجزیه و تحلیل پاسخ‌ها از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. (نمودار ۱)

در شکل بالا عمده‌ترین ویژگی‌های تغییرات ارتباطات خانواده قابل مشاهده است. لازم به ذکر است ویژگی‌های ناشی از تغییر در روابط خانواده تحت تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی با فلش به نمایش درآمده است.

برای رسیدن به نتیجه مطلوب، فرضیه‌های تحقیق به شرح زیر تدوین شده است:

### یافته‌ها

بر اساس یافته‌ها از ۳۸۶ نفر پاسخ‌گو که همه از کاربران فعال شبکه‌های مجازی بوده‌اند. منظور از کاربران فعال افرادی هستند که روزانه بیش از ۳۰ دقیقه را در این فضا سپری می‌کنند. دامنه سنی ۳۵ تا ۵۰ سال می‌باشد.

برابر یافته‌های تحقیق، بیش‌ترین زمان استفاده روزانه از شبکه‌های مجازی ۴۹۰ دقیقه (بیش از ۸ ساعت) و میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی ۱۰۵ دقیقه است. هم‌چنین بیش از نصف پاسخ‌گویان روزانه ۷۵ دقیقه از شبکه‌های اجتماعی مجازی استفاده می‌کنند.

فرضیه ۱: بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و دوام ارتباطات خانواده (ارتباط زوجین) همبستگی وجود دارد.

با توجه به شیوه نمونه‌گیری غیر احتمالی از ضریب همبستگی پیرسون برای آزمون این فرضیه استفاده شد. بر اساس جدول شماره ۲ بین میزان استفاده کاربران از فضای شبکه‌های اجتماعی مجازی و ارتباط زوجین رابطه معنادار وجود دارد. (جدول ۲)

فرضیه ۲: بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و کاهش صمیمیت خانواده همبستگی وجود دارد.

یافته‌های (علی احمدی، ۱۳۸۹) است. در پژوهش حاضر رابطه بین گرایش به شبکه‌های اجتماعی مجازی و عدم پابندی به ارزش‌های مختلف نیز معنادار شد. بنابراین شبکه‌های اجتماعی مجازی نقش بسیار مهمی در متزلزل شدن ارزش‌ها دارد. از نظر کاستلز به دلیل گسترش روز افزون ارزش‌های مدرن ارزش‌های زوجین مدام در حال تغییر است و امکان تعامل بین دو جنس از طریق فضای مجازی افزایش یافته است و این امر سبب شده است که زوجین از مهم‌ترین تعهدات مربوط به زناشویی غافل شوند. (کاستلز، ۱۳۸۰)

بر اساس نتایج پژوهش، ارتباط بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و سردی روابط و صمیمیت بین خانواده نیز مورد تأیید قرار گرفته است. در حقیقت پرایش به شبکه‌های اجتماعی مجازی و درگیری بیش از حد خانواده در فضای مجازی سبب غفلت آنان از مهم‌ترین وظایف زناشویی می‌شود. یافته‌های پژوهش (عرب انصاری، رضانی و صالحی، ۱۳۹۳) نیز حاکی از آن است که حضور و تعامل در شبکه‌های اجتماعی مجازی سبب سردی و کاهش صمیمیت در زندگی خانوادگی دارد. بر این اساس، گرایش خانواده‌ها به شبکه‌های اجتماعی مجازی و استفاده بیش از حد از محتوای فضای سایبری با احساس تنهایی و خلاء عاطفی همراه است.

نتایج حاصل از این پژوهش همبستگی مثبت بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و بی‌اعتمادی زناشویی زوجین را نشان می‌دهد. همچنین مقدار  $t$  نشان داد که بی‌اعتمادی خانواده که از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند از خانواده‌هایی که از شبکه‌های اجتماعی مجازی استفاده نمی‌کنند بیشتر است. به باور گیدنز مکان و پیوندهای خویشاوندی که در شرایط مدرنیته کاهش یافته است و دیگر نمی‌توانند به میزان گذشته زمینه اعتماد و روابط صمیمانه را بین زوجین و خانواده‌ها فراهم کنند. (گیدنز، ۱۳۸۳)

همان‌گونه که پیش از این گفته شد، "شناخت استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر دوام ارتباطات خانوادگی در مناطق روستایی شهرستان کاشمر" هدف اصلی این پژوهش است. شناخت روابط خانواده و تغییرات ساختاری روابط مخصوصاً رابطه زوجین ذیل اهداف فرعی این پژوهش می‌باشد.

یافته‌های پژوهش نشان داد بین میزان استفاده افراد از شبکه اجتماعی و ارتباط زوجین رابطه معناداری وجود دارد. زمانی که ارتباط زوجین صحبت می‌کنیم خانواده به عنوان اولین نهادی که بروی جامعه‌پذیری افراد تأثیر می‌گذارد مطرح می‌باشد، در واقع خانواده اولین نقطه تربیت اجتماعی و مهم‌ترین عامل نفوذ ارزش‌ها و باورها و هنجارهای اجتماعی در شخصیت افراد است. خانواده در بیشتر جوامع، نهاد اصلی جامعه‌پذیری کودکان و افراد دیگر است.

بر اساس جدول شماره ۳ بین میزان استفاده کاربران از فضای شبکه‌های اجتماعی مجازی و کاهش صمیمیت رابطه معنادار وجود دارد. (جدول ۳)

فرضیه ۳: بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و کاهش اعتماد خانواده رابطه معنادار وجود دارد.

بر اساس جدول شماره ۴ بین استفاده کاربران از فضای شبکه‌های مجازی و کاهش اعتماد رابطه معنادار وجود دارد. (جدول ۴)

فرضیه ۴: بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و متزلزل شدن ارزش‌ها رابطه معنادار وجود دارد.

بر اساس جدول شماره ۵ بین استفاده کاربران از فضای شبکه‌های مجازی و متزلزل شدن ارزش‌ها رابطه معنادار وجود دارد. (جدول ۵)

### بحث و نتیجه‌گیری

تحلیل‌های جامعه‌شناختی و پژوهش‌های تجربی بیان‌گر این است که با ورود عناصر مدرنیته به زندگی، خانواده در معرض تغییر و تحولات شگرفی قرار گرفته است. شبکه‌های اجتماعی مجازی در جایگاه یکی از مهم‌ترین این ابزارها، با قابلیت‌ها و امکانات خود تأثیرات عمیقی بر جنبه‌های اجتماعی کاربران در جوامع گوناگون گذارده است. به نظر برخی از متخصصان، این شبکه‌های اجتماعی مجازی تجلی زندگی دوم انسان است. استفاده روز افزون کاربران ایرانی به ویژه زوجین از شبکه‌های اجتماعی مجازی مسئله‌ای بدیهی است و به طور گریزناپذیری، زوجین در مواجهه با اینترنت و فضای مجازی تأثیرپذیری زیادی دارند و این تأثیرپذیری بر جنبه‌های مختلف زندگی زناشویی آن‌ها اثر سویی گذاشته است که نتایج پژوهش حاضر این موضوع را تأیید می‌کند.

به منظور تبیین نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در ارتباطات خانواده در مناطق روستایی شهرستان کاشمر، پژوهش حاضر بر روی ۳۸۶ نفر زوجین این مناطق انجام شد. نتایج این پژوهش نشان داد هرچه میزان گرایش به شبکه‌های اجتماعی مجازی افزایش یابد ارتباطات و پیوندهای خانوادگی سست می‌شود، پابندی زوجین به تعهدات زناشویی کاهش می‌یابد، روابط زناشویی و صمیمیت زوجین سرد می‌شود، اعتماد خانوادگی کاهش پیدا می‌کند احساس شک و بدبینی به یکدیگر افزایش می‌یابد، ارزش‌ها در خانواده رنگ می‌بازد، احساس رضایت از زندگی زناشویی کم‌رنگ می‌شود و در نهایت، زمینه برای تغییر و تحولات خانواده و در نتیجه از هم گسیختگی خانوادگی فراهم می‌شود.

با توجه به نتایج به دست آمده، مشخص شد که استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی از عوامل اصلی سست شدن روابط زوجین و پیوندهای خانواده می‌باشد که این نتیجه مطابق با

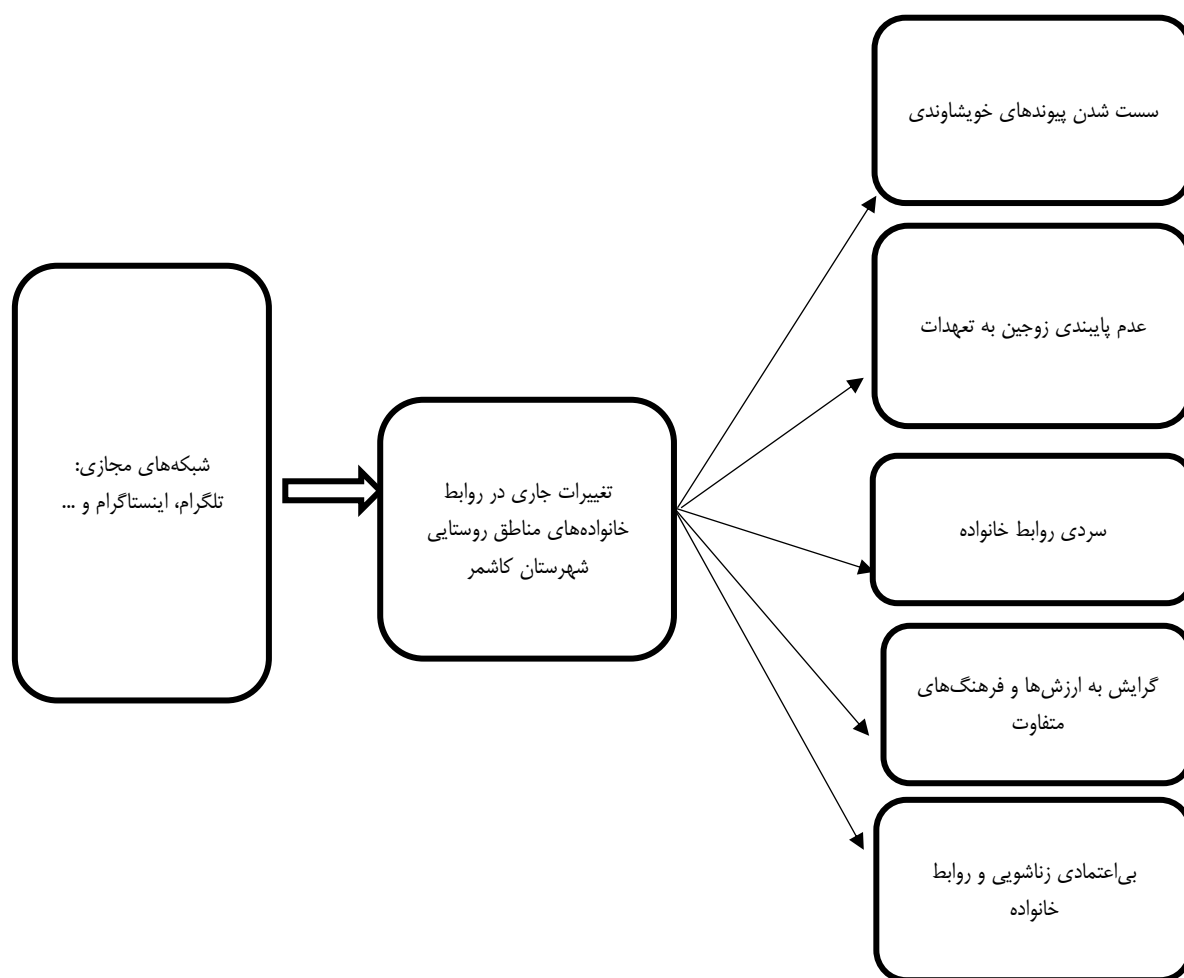
رسانه‌های خانواده‌ها را گسترش دهد و شرایطی فراهم کند که زوجین و خانواده‌ها با خیال آسوده بتوانند از رسانه‌های جدید ارتباطی استفاده کنند و از گزندهای آن نیز در امان باشند. همچنین برنامه‌ریزی کلان برای حل مسائل خانواده برای بالا بردن تفاهم و سازگاری زناشویی از طریق آموزش مهارت‌های زندگی و ارتباطی و در نتیجه کاهش میزان طلاق عاطفی نیز در این زمینه تأثیرگذار خواهد بود.

خانواده به عنوان اولین نهاد مسئول در تربیت افراد جامعه و نگرش و عملکرد آن‌ها تأثیری مسلم و فراگیر دارد. (گیدنز، ۱۳۷۶) شکل ارتباطات والدین، به عنوان الگوی مشخص بر روند شکل‌گیری شخصیت فرزندان عمل کرده و به عنوان یک نظام کارکردی در سطوح کلان، میانی و خرد با کارکردهای افزایش ثبات اجتماعی، تقویت روحی همبستگی و کاهش تعارضات گروهی، از بین بردن فرهنگ حاشیه نشینی، شکوفایی استعدادها و بروز خلاقیت، بسط ارزش‌های دموکراتیک، سهیم شدن در منابع قدرت و تقویت روحیه مسئولیت‌پذیری همراه است. اهداف خانواده و اقتضای تأسیس آن ایجاب می‌کند که بانیا آن یعنی زن و شوهر، در تحکیم و پایداری این بنا، نهایت سعی خود را بکنند و با همان انگیزه که بر تشکیل آن اقدام کردند، بر دوام آن اصرار ورزند تا پویایی و وحدت این نهاد مقدس تا پایان حفظ شود.

بدین ترتیب یافته‌های پژوهش تأییدی است بر این استدلال که خانواده‌ها و زوجینی که از شبکه‌های اجتماعی مجازی استفاده می‌کنند و در معرض پیام‌ها و محتوای این شبکه‌ها قرار دارند، بیشتر از خانواده‌ها و زوجینی که هیچ‌گونه استفاده‌ای از شبکه‌های اجتماعی مجازی ندارند، روابط زناشویی‌شان دچار تغییر و تحول می‌شود. به طور کلی نتایج پژوهش نشان می‌دهد که جامعه مورد مطالعه دچار اختلال هنجاری (آنومی) است. و ضرورت مدیریت تغییرات اجتماعی و فرهنگی در جامعه مورد مطالعه احساس می‌شود.

باتوجه به نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر، برای بهبود و ارتقاء سطح کیفی زندگی زوجین و خانواده‌ها پیشنهاد می‌شود که با توجه به سست شدن پیوندهای خویشاوندی زوجین که از گرایش به شبکه‌های اجتماعی مجازی تأثیر می‌پذیرد. خانه‌های سلامت و سراهای محلات با بهره‌گیری از مشاوران و متخصصان حوزه خانواده و ازدواج مدد جسته و با برگزاری کلاس‌ها، کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی برای افزایش تعهدات زناشویی زوجیت، ارتباطات خانواده اقدام کنند.

افزایش سواد رسانه‌ای زوجین در برخورد با محتوا و مطالب شبکه‌های اجتماعی مجازی سبب افزایش استفاده درست و ارزشی از تکنولوژی‌های نوین می‌شود. همچنین برنامه‌ریزی فرهنگی بر روی نهاد خانواده برای کنترل و جهت‌دهی شیوه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌تواند در ترویج فرهنگ صحیح استفاده از این رسانه‌های نو ظهور مؤثر باشد. عرضه محصولات فرهنگی و اطلاع‌رسانی به خانواده‌ها از طریق نهادهای فرهنگی مانند ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی، ورزش و جوانان، معاونت اجتماعی - فرهنگی شهرداری، سراهای محلات و ... می‌تواند سواد



نمودار شماره ۱- مدل نظری رابطه بین شبکه‌های اجتماعی مجازی و تغییرات جاری در ارتباطات خانواده در خانواده‌های مناطق روستایی شهرستان کاشمر

جدول شماره ۱- مدل نظری پژوهش

مؤلفه‌های تشکیل دهنده	شاخص‌های برگرفته از تئوری	تئوری (مدل نظری)
شبکه‌های اجتماعی (متغیر و ابسته)	جامعه شبکه‌ای روابط خانواده	نظریه کاستلز
کاهش اعتماد(متغیر مستقل) کاهش صمیمیت(متغیر مستقل)	از جاکندگی ارتباط خانواده	نظریه گیدنز
ارتباط زوجین (متغیر مستقل)	حوزه عمومی کنش ارتباطی	نظریه هابرماس
متزلزل شدن ارزشها(متغیر مستقل)	ارزشی	نظریه اینگلههارت



جدول شماره ۲- همبستگی بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی با ارتباط زوجین

همبستگی			
		ارتباط زوجین	شبکه‌های اجتماعی
ارتباط زوجین	همبستگی پیرسون	۱	۲۶۸***.
	نشانه		۰۰۰.
	نمونه	۳۸۶	۳۸۶
شبکه‌های اجتماعی	همبستگی پیرسون	۲۶۸***.	۱
	نشانه	۰۰۰.	
	نمونه	۳۸۶	۳۸۶

\*\*\*. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

جدول شماره ۳- رابطه بین شبکه‌های اجتماعی و کاهش صمیمیت

همبستگی			
		شبکه‌های اجتماعی	کاهش صمیمیت
شبکه‌های اجتماعی	همبستگی پیرسون	۱	۴۳۵***.
	نشانه		۰۰۰.
	نمونه	۳۸۶	۳۸۶
کاهش صمیمیت	همبستگی پیرسون	۴۳۵***.	۱
	نشانه	۰۰۰.	
	نمونه	۳۸۶	۳۸۶

\*\*\*. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

جدول شماره ۴- رابطه بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی و کاهش اعتماد

همبستگی			
		کاهش اعتماد	شبکه‌های اجتماعی
کاهش اعتماد	همبستگی پیرسون	۱	۱۷۸***
	نشانه		۰۰۰.
	نمونه	۳۸۶	۳۸۶
شبکه‌های اجتماعی	همبستگی پیرسون	۱۷۸***	۱
	نشانه	۰۰۰.	
	نمونه	۳۸۶	۳۸۶

\*\*\*. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

جدول شماره ۵- رابطه بین شبکه‌های اجتماعی و متزلزل شدن ارزش‌ها

		شبکه‌های اجتماعی	متزلزل شدن ارزش‌ها
شبکه‌های اجتماعی	همبستگی پیرسون	۱	۲۴۳***
	نشانه		۰۰۰.
	نمونه	۳۸۶	۳۸۶
متزلزل شدن ارزش‌ها	همبستگی پیرسون	۲۴۳***	۱
	نشانه	۰۰۰.	
	نمونه	۳۸۶	۳۸۶

\*\*\*. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

## فهرست منابع

- فاضلی، محمد. "مصرف و سبک زندگی"، نشر صبح صادق، ۱۳۸۲.
- کاستلز، امانول. "قدرت ارتباطات"، مترجم حسن بصیریان، ۱۳۹۳.
- کاستلز، مانوئل. "عصر اطلاعات - ظهور جامعه شبکه‌ای"، تهران: طرح نو، ۱۳۸۰.
- پژوهشگاه فرهنگ و هنر ارتباطات، تاریخ انتشار به زبان اصلی (۲۰۰۹) کرایب، یان. "نظریه اجتماعی مدرن (از پارسونز تا هابرماس)"، ترجمه عباس مخبر، تهران: انتشارات، ۱۳۸۳
- مک کویل. "دینی، مخاطب شناسی، ترجمه مهدی منتظر قائم، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، ۱۳۸۰.
- معتمدنژاد، کاظم. "جامعه اطلاعاتی اندیشه‌های بنیادی، دیدگاه‌های انتقادی و چشم‌اندازهای جهانی"، تهران: انتشارات مرکز پژوهش‌های ارتباطات، ۱۳۸۴.
- گیدنز اتونی. "تجدد و تشخیص"، ترجمه ناصر موفقیان، تهران: نشر نی، ۱۳۸۷.
- گیدنز، اتونی. "جامعه شناسی"، ترجمه حسن چوشیان، تهران: نشر نی، ۱۳۸۶.
- گیدنز، انتومی. "جامعه شناسی"، مترجم: صبوری، منوچهر، تهران: نشر نیو، ۱۳۸۳.
- Berthon, P. R, Pitt, L.F., Plangger, K. & Shapiro, D. "Marketing meets Web 2.0, social media, and creative consumers; Implications for international marketing strategy. Business Horizons, 2012, 55(3): 261-271.
- Bertol, J.C., Jaeger, P.T. & Grimes, J.M. "Using ICTs to create a culture of transparency: E-government and social media as openness and anti corruption tools for societies. Government Information Quarterly, 2010, 27(3): 264-271.
- Bhuimail, A. & Sampa, P. "Development of Rural Women through Education and Empowerment, Delhi, Abhijeetpub, 2005, 320.
- Bourdieu, P. "Distinction as a social critique of the judgement of taste. Cambridge, Mass. Harvard university press, 1984.
- Peterson, R.A.O. Patterns of Cultural Choice: A prolegomenon. American Behavioral Scientist, 26(4): 422-438.
- Hjarvard, S "the Mediatization of culture and society. London and New York: Routledge, 2013.
- Pempek, t. & et al. "College students' social net working exoeriences on facebook", journal of applied Developmental psychology, 2009, 30:227-238.
- آزاد ارمکی، ت. "زندگی روزمره در ایران: زندگی روز مره، قدرت و فرهنگ، تهران: جهاد دانشگاهی. ۱۳۸۶.
- اسلامی، مروراید. "بررسی شبکه‌های اجتماعی و تأثیرات آن‌ها بر ابعاد مختلف زندگی، ۱۳۹۲، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۳/۴/۱۴.
- اسدی، سعید. "تحلیل شبکه‌های اجتماعی مجازی و کاربرد آن: پژوهشکده علوم و فناوری اطلاعات ایران، ۱۳۸۷: ۱-۱۰۴.
- اینگلهارت، رونالد. "تحول فرهنگی در جامعه پیشرفته صنعتی"، ترجمه: مریم، و تر. تهران: انتشارات کوپر، ۱۳۷۳.
- بشیر، حسن، افراسیابی، محمدصادق. " شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و سبک زندگی جوانان مطالعه موردی بزرگ‌ترین جامعه مجازی ایران، ۱۳۹۱، ۲(۵)، (۱۱۷): ۳۱-۶۲.
- بیدی، فاطمه. "اعتیاد به اینترنت"، چاپ چهارم، ویراست اول، تهران: انتشارات آوای نور، ۱۳۹۶.
- بورديو، پیر. "نظریه کنش، دلایل عملی و انتخاب عقلانی"، ترجمه مرتضی مردی‌ها، تهران: انتشارات نقش و نگار، ۱۳۸۰.
- تامپسون، جان ب. "رسانه‌ها و مدرنیته"، سروش، ترجمه: مسعود اوحدی، تهران انتشارات سروش، ۱۳۸۰.
- توسلی، غلامعباس. و خاورمیانه، طلیعه. "نقش جمعیت در مصرف کالاهای فرهنگی، پژوهش نامه علوم اجتماعی، ۱۳۸۶، ۱(۴): ۵۱-۶۴.
- ذکایی، محمدسعید. "جوانان و فراغت مجازی"، نشریه مطالعات جوانان، ۱۳۸۳، ۱(۳): ۱-۲۵.
- زمانی، عباس. "خانواده مجازی مروری بر فرصت‌ها و چالش‌های استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی تلفن همراه، اصفهان، ۱۳۹۴.
- ساروخانی، باقر. و شکرپیگی، عالیه. "جامعه شناسی ارتباطات در جهان معاصر، تهران: بهمن برنا، ۱۳۹۳.
- شکوری، ع. "نمایندگی و هویت اجتماعی مبتنی بر مصرف: مطالعه موردی جوانان شهر تهران"، مجله جهانی رسانه، ۱۳۸۵، ۲.
- صالحی امیری، رضا. و رجبی، مسعود. "ضرورت سواد رسانه‌ای" پژوهشکده‌ی تحقیقات استراتژیک، ۱۳۸۷، ۲۲.
- عدلی‌پور، صمد، قاسمی، وحید. و میرمحمد تبار، مسعود. "تأثیر شبکه اجتماعی فیس بوک بر هویت فرهنگی کاربران جوان هر اصفهان"، تحقیقات فرهنگی ایران، ۱۳۹۳، ۱(۷): ۱-۲۸.
- عرب انصاری، مهدی، رضوانی، حسن. و صالحی، مهدی. "بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی و ماهواره‌ای در فروپاشی بنیان خانواده"، نشریه مطالعات حفاظت و امنیت انتظامی، ۱۳۹۳، ۳۱(۹): ۱۳۶-۱۵۹.
- علی احمدی، امید. "تحولات معاصر خانواده در شهر تهران"، تهران: نشر شهر، ۱۳۸۹.

## **Sociological Study of the Relationship between Social Networks and Family Relations in Rural Areas of Kashmar City**

**Narjes Ebrahimi, Hamidreza Hoseini dana, Bita Shahmansori**

### **Abstract**

As social networking was created, a new form of life took shape in a virtual space. Social networks have an impact on social relationships, and one of the most popular media types has been replaced by most people, especially by young people. The present study of sociology and the perception of the current changes in the country districts of Cabiner, on their families, has its emphasis on social networking, on the basis of Gilby, Hepzimas, and the Open Society of Casteland. In this study of an experiment on his course of action, and with the help of his view of the world's social networking sites, the primary dimensions of the family communication in the Caja, he was able to identify and identify. A number of 386 were chosen as a random test example of a country - owned explorer (168664). It's been activated via questions, which, having tested the stopu - ment test, have been analyzed by the computer software. Researchers found that there was a relationship between social networking and family relationships in the constantly shifting of trust, the reduction of confidence, and the shifting of values. The analysts also indicate that the family communication and its changes are dependent on whether or not its social.

**Key words:** typology, Virtual Social Networks, Family Communication, Family Relationships, Couples.